

REFERAT FRA SEMINAR FOR KUNSTFORBARN.NO, 20. August 2009.

Sted: Norsk skuespillersenter

Tid: 10-16

Tilstede:

Tone Cronblad Krosshus, teaterpedagog og lærer
Julie M. Løddesøl, daværende redaktør scenekunst.no
Lise Hovik, ph.d.-stipendiat DMMHS (Trondheim)
Sidsel Hommersand, rådgiver i kulturspørsmål, Barneombudet
Anne Merethe Prinos, generalsekretær, Norsk kritikerlag
Petra Helgesen, litteraturanmelder og redaktør (Bergen)
Siri Reinsberg Mørch, kunstner, formidler og masterstudent kunstkritikk (Trondheim)
Lisa Marie Nagel, prosjektleder

Meldte forfall:

Nina Méd, redaktør Gyldendal barn og ungdom
Elin Høyland, scenekunstkritiker
Anne Mali Sæter, regissør

Mål for seminaret:

I prosjektbeskrivelsen står det at formålet med seminaret var å prøve ut ordningen med en referansegruppe og å sørge for forankring i de ulike fagmiljøene. Seminaret hadde også to uttalte mål. 1. Å utforme hovedformuleringer for nettsidene (charter) og 2. Å velge tre som skulle være referansegruppe for det videre arbeidet med søknaden. Underveis i arbeidet med sidene hadde jeg gått vekk fra idéen om en referansegruppe på tre mennesker, og isteden valgt en løsning som innebar at jeg drøftet arbeidet forløpende med flere og regelmessig med Tone Cronblad Krosshus. Jeg hadde også valgt å legge til side målet om tre, fire setninger om nettsidene til fordel for disse tre målene:

1. Å drøfte sentrale begreper og problemstillinger innenfor kritikk av kunst for barn.
2. Å komme fram til konkrete forslag til nettsidenes innhold og disposisjon.
3. Seminaret skulle også fungere som et viktig referanse for det avsluttende arbeidet med søknaden.

Program for dagen

1. Introduksjon

Prosjektleder presenterte forprosjektet *kunstforbarn.no* for de inviterte. Deltakerne presenterte seg for hverandre. Deretter holdt prosjektleder en innledning hvor hun informerte om hvordan dagen var tenkt organisert og om målene for seminaret.

2. Plenumsdiskusjon

I denne delen av programmet var to spørsmål sentrale.
a. Hva er kunst for barn?

b. Hvordan kan en kritikk av kunst for barn være?

3. *Lunsj*

4. *Gruppearbeid*

I denne delen arbeidet deltakerne i grupper med å utforme nettsidene kunstforbarn.no slik de ønsket at de skulle være. Arbeidet tok utgangspunkt i en rekke spørsmål prosjektleder hadde formulert på forhånd.

5. *Presentasjon av arbeidet i plenum*

De to gruppene presenterte resultatene av sitt gruppearbeid og ledet an i plenumsdiskusjonen som fulgte.

6. *Oppsummerende plenumsdiskusjon.*

I denne avsluttende delen av seminaret var ordet fritt. Alle fikk anledning til å oppsummere og til å komme inn på temaer det ikke hadde vært tid til å drøfte underveis.

Perspektiver og synspunkter fra plenumsdiskusjonen.

Diskusjonen favnet bredt og var innom mange temaer i løpet av den avsatte tiden. Under forsøker jeg å redegjøre for de ulike perspektivene som kom til overflaten i løpet av den svært engasjerte samtalen. Det viste seg at spørsmålene jeg stilte, åpnet for en rekke andre viktige problemstillinger.

a. Hva er kunst for barn?

Her ble det tydelig at de ulike kunstfeltene som var representert (scenekunst, bildekunst, litteratur) forholder seg ulikt til begrepet kunst for barn. Innenfor scenekunstfeltet er forestillinger for barn noe særskilt. Selv om det er enkelte alladersforestillinger, er de aller fleste forestillinger barn ser laget spesielt med tanke på dem. For ungdom er det noe annerledes. Her er overgangen til voksenteatret med på å utydeliggjøre grensene for hva som er et eget ungdomsteater. Innenfor litteraturfeltet er situasjonen den samme. Barne- og ungdomslitteraturen er et eget felt med en egen interesseorganisasjon (Norsk barnebokinstitutt) og en egen forening (Norsk barne- og ungdomsbokforfatterforening). Barne- og ungdomsboka er definerte sjangere med sin egen litteraturhistoriske fortelling.

Innenfor bildekunsten og kunstfeltet for øvrig er kunst for barn et mer komplekst begrep. Svært lite kunst lages spesielt for barn og unge, men mye kunst for voksne kan være relevant for barn å se. Siri Reisnberg Mørch, kunstner og formidler, var opptatt av at innenfor (bilde)kunstfeltet ville det være interessant å diskutere både den målgruppespesifikke kunsten og den for voksne med utgangspunkt i barn som publikum. Innenfor dette feltet hadde Mørch erfart at det i utgangspunktet var liten interesse for å lage kunst for barn. Mørch hadde ved flere anledninger møtt på kunstnere som ikke ønsket å gjøre dette. Det kunne virke som om

det innenfor dette feltet hersket en tro på at kunst for barn ikke fordret det samme av kunstneren som kunst for voksne gjør.

I fortsettelsen av diskusjonen omkring målgruppe, kom vi inn på begrepet barn. Det ble minnet om aldersspennet mellom 0 og 12 år, og Sidsel Hommersand fra barneombudet minnet om at man juridisk sett er barn inntil fylte 18 år. Petra Helgesen minnet om kunst for ungdom, som hun mente var et enda mer neglisjert felt enn kunst for barn. Lise Hovik var opptatt av at man som kunstner som arbeider med prosjekter for barn er nødt til å være opptatt av barn som publikum. Å unnlate å ta hensyn til aldersgruppen man lager noe for innebærer at man ikke tar sitt publikum på alvor. Det ble videre understreket at begrepet barn er en vid betegnelse som rommer både ulike aldersgrupper og svært ulike individer med ulike interesser.

Diskusjonen dreide seg også om bruken av ordet *kunst*. Noen mente at man ved å bruke begrepet *kunst for barn* kunne framstå som noe snever i sitt nedslagsfelt. Andre hevdet at nettopp dette ordet, kunst, satte en standard for nivået på diskusjonen. At nettopp kunstbegrepet var med på å tilføre status til de arbeidene man skulle anmelde og diskutere. Det oppsto også en diskusjon om hvorvidt kunstforbarn.no skulle kunne anmelde lavkulturelle produksjoner/verk. Her var Postmann Pat et eksempel. Petra Helgesens erfaring var at selv når man slaktet et slikt verk (hun hadde ved en tidligere anledning slaktet Hardyguttene i nytrykk), var man med på å gi oppmerksomhet til produkter man ikke ønsket skulle få plass i mediene. Lise Hovik mente derimot at fordi barna likte enkelte ting (som Postmann Pat) var det interessant å diskutere nettopp dette: at de likte noe vi voksne ikke nødvendigvis kunne forstå, ei heller se kvaliteten ved. Hva er barns smak? Hvorfor liker de det?, lurte Hovik på, og ønsket at kunstforbarn.no skulle ta for seg også slike fenomener. Det var for henne å ta barn som kunstkonsumenter på alvor.

Anne Merethe Prinos fra Norsk kritikerlag var opptatt av at omtalen av at alle kunstformer fikk stadig mindre spalteplass i mediene. For kunst for barn var situasjonen enda mer håpløs, fordi den i utgangspunktet også hadde svært lav status. Hennes poeng var at så lenge enhver kjendis/popstjerne (les Madonna, den engelske eks-hertuginnen Fergie etc) fikk utgitt barnebøker, var det lite som tilsa at situasjonen kom til å endre seg. Derfor mente hun at et eget forum, som kunstforbarn.no, kunne være et godt alternativ.

b. Hva skal kritikk av kunst for barn være.

Også her var deltakerne tilsynelatende uenige. Diskusjonen gikk på hvorvidt den som anmelder et verk for barn bør ha barnefaglig kompetanse. Enkelte mente at nettopp dette var en vesentlig kvalitet ved en god anmeldelse av kunst for barn. Ofte er kritikeren ikke i stand til å vurdere hvorvidt et verk/en produksjon kommuniserer godt med sitt barnepublikum. Generelle antagelser og generaliseringer av typen "barna lo og koste seg" eller "nevøen min på fire år likte den" ble trukket fram som

eksempler på at manglende kunnskap om barn gjorde en anmeldelse dårlig. Dette var alle enige i at var dårlig praksis. Én presiserte at når en anmelder kunst, må en gjøre det på kunstverkets premisser. At det er laget for en spesiell målgruppe er et slikt premiss. Andre påpekte at man ved å kritisere selve verket, for eksempel en ungdomsroman som litteratur (og ikke litteratur *for ungdom*) eller en figurteaterforestilling som et stykke scenekunst (og ikke en barneforestilling), nødvendigvis vil være med på å heve nivået på kritikken. Så kan diskusjonen om hvorvidt et verk passer for målgruppen inngå som ett aspekt i en større sammenheng.

Som en løsning på dette dilemmaet, ble det foreslått at kunstforbarn.no burde åpne for ulike synspunkter i sine anmeldelser. I stedet for å skjule eller forsøke å omgå konflikten mellom de kunst- og barnefaglige aspektene ved et verk, burde man bevisstgjøre leseren og anmelderne på slike forskjeller. Et konkret forslag var å la anmeldere med ulik faglig bakgrunn anmelde samme verk. Slik ville man kunne belyse ulike aspekter ved et verk og åpne for diskusjon omkring disse aspektene. Det hersket samtidig en enighet om at jo, man skal ta hensyn til det barnefaglige perspektivet, men man skal samtidig bestrebe seg på å se og anmelde verkene/produksjonene slik man ville gjort dersom de var laget for voksne. Dette innebærer å stille samme krav til det kunstneriske prosjektet og til gjennomføringen av det som man ville gjort til verk for voksne.

Seminaret for øvrig

Prosjektbeskrivelsen til søknaden sendt 010909 kan betraktes som en oppsummering av diskusjonen omkring utforming av nettsidene. Denne diskusjonen dreide seg mer om å finne løsninger for kunstforbarn.no enn om uenigheter. Vi var innom spørsmål om utforming, innhold og organisering av arbeidet. Et viktig spørsmål var hvorvidt sidene skulle inngå samarbeid med noen. Konklusjonen til gruppene var at barnebokkritikk.no burde få fortsette å ta seg av litteraturen, mens kunstforbarn.no skulle dekke de andre feltene. Det ble ytret ønske om at Kritikerlaget skulle eie sidene, men dette ble ikke bekreftet av Prinos. Derimot ble det konstatert at det ikke uten videre var enkelt å finne relevante samarbeidspartnere for nettsidene.

For øvrig dreide samtalen seg hovedsakelig om detaljer i innhold og utforming. Det er etter min mening ikke hensiktsmessig å gjengi de ulike synspunktene her, og jeg henviser derfor til prosjektbeskrivelsen. Det hersket utover dette en generell enighet om at prosjektet var etterlengtet i miljøene og at det var levedyktig. Viktig for alle deltakerne var et høyt faglig nivå og at hvert felt skulle bli ivaretatt ved hjelp av fagspesifikk kompetanse hos kritikerne.

Oppsummering

Min egen opplevelse av diskusjonen var at den åpnet for mange ulike problemstillinger som det er viktig og interessant å la seg utfolde på nettsidene. Heller enn på forhånd å definere kunst for barn som en gitt størrelse, er det nettopp i diskusjonen at feltet kan tre fram. De problemstillingene som kom opp vitner om at det er mange aspekter ved feltet som bør diskuteres og som må tas hensyn til når stoff til sidene skal

produseres. Så er det samtidig sann at KFB må innta en tydelig holdning til feltet. Vi kan ikke si oss enige i alt, men må velge et ståsted. Selv mener jeg at ståstedet må være at kunst for barn er viktig i seg selv og ikke i en instrumentell forstand (for eksempel at den belyser vår voksenkultur, sier noe om samfunnet for øvrig etc.). Ståstedet er også at kunstbegrepet er utgangspunktet for arbeidet, nettopp fordi jeg ønsker å belyse de kunsteriske dimensjonene ved verkene/produksjonene. Samtidig, og dette var det, ikke uventet, uenighet om, mener jeg personlig at det er viktig å ta hensyn til målgruppen. Målgruppen er et premiss ved kunstverket, og jeg mener bestemt at hensikten ved en nettside for kunst for barn bortfaller dersom man behandler denne kunsten uten å ta høyde for hvem den er laget for.

For øvrig henviser jeg til prosjektbeskrivelsen og til rapporten fra prosjektet som vil foreligge i løpet av høsten og innen fristen, som er 1. desember.

Referent: Lisa Nagel